

Sygn. akt IV C 1399/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie IV Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR (del.) Robert Masznicz

Protokolant: sekretarz sądowy Kamila Osica

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko pozwanemu, którym jest osoba o imieniu i nazwisku **R. K. (1)**

o zapłatę

utrzymuje w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym dnia 30 lipca 2013 r. przez Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt IV Nc 161/13 w stosunku do pozwanego R. K. (1).

Sygn. akt IV C 1399/16

UZASADNIENIE WYROKU

Pozwem z dnia 17 czerwca 2013 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (powódka) wniosła o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i orzeczenie, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą K (...) K spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w T. (pозwana spółka) oraz R. K. (1) (pozwanym) mają solidarnie zapłacić na rzecz powódki kwotę 88.204,37 zł (osiemdziesiąt osiem tysięcy dwieście cztery złote 37/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty wraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych w terminie 14 dni od doręczenia nakazu zapłaty albo w tymże terminie wnieść zarzuty.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że powódka dochodzi roszczeń w oparciu o weksel własny wystawiony przez pozwaną spółkę, który został poręczony przez pozwanego.

(pozew – k. 4 i n.)

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym dnia 30 lipca 2013 r. (sygn. akt IV Nc 161/13) Sąd Okręgowy w Warszawie orzekł, że pozwani mają zapłacić solidarnie powódce kwotę dochodzoną pozwem wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 17 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.720,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 3.600,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zapłaty albo powinni w tymże terminie wnieść zarzuty.

(nakaz zapłaty – k.44)

Dnia 19 sierpnia 2013 r. (data nadania w urzędzie pocztowym) pozwany R. K. (1) wniósł zarzuty od nakazu zapłaty, wnioskując o uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zarzutów wskazano, że powódka wypełniła weksel w sposób sprzeczny z ustaleniami stron określonymi w deklaracji wekslowej w ten sposób, że wypełniając weksel co do miejsca, powódka zapisała, że jest płatny w (...) Bank (...) S.A. ul. (...) (...)-(...) W.. W ocenie pozwanego taki zapis powoduje nieważność weksla.

(zarzuty od nakazu zapłaty – k. 53 i n.)

Poza zarzutem nieważności weksla z przyczyny jego wypełnienia co do miejsca płatności niezgodnie z porozumieniem, pozwany podniósł zarzut względem stosunku podstawowego, podnosząc, że powódka nie udowodniła istnienia odpowiedniej umowy oraz innych okoliczności z tym związanych.

(zarzuty od nakazu zapłaty – k. 56).

Dnia 6 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie z urzędu uchylił nakaz zapłaty w stosunku do pozwanej spółki na podstawie art. 492¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (k.p.c.) i zawiesił postępowanie w stosunku do pozwanej spółki na podstawie art. 174 § 1 pkt 2 k.p.c.

(postanowienie – k.303 i n.).

Rozpoznając zarzuty pozwanego R. K. (1) od nakazu zapłaty, Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Dnia 19 września 2011 r. powódka zawarła umowę z pozwaną spółką. W umowie powódkę oznaczono jako zleceniodawcę, a pozwaną spółkę jako zleceniobiorcę.

Przedmiotem umowy było prowadzenie przez zleceniobiorcę działalności promocyjno-marketingowej na rzecz zleceniodawcy oraz ciągła sprzedaż produktów powódki w lokalu (...) w B. oraz ogródka piwnym przy lokalu. Zleceniodawcy przysługiwało prawo do wypowiedzenia umowy w trybie natychmiastowym, jeżeli zleceniobiorca narusza jej postanowienia, nie wykonuje określonych w niej czynności określonych lub utracił prawo do dysponowania lokalem. W przypadku rozwiązania umowy w takich okolicznościach, zleceniobiorca miał zapłacić zleceniodawcy określoną karę umowną oraz zwrócić zleceniodawcy odpowiednią część sumy pobranej zaliczkowo na poczet wynagrodzenia.

(dowód: umowa z dnia 19 września 2011 r. – k. 32 i n.)

W celu zabezpieczenia wykonania umowy pozwana spółka wystawiła na rzecz powódki weksel własny in blanco na rzecz powódki, zaopatrzonej w klauzulę „bez protestu” i bez oznaczenia terminu płatności.

Wraz z wystawieniem weksla pozwana spółka zawarła z powódką porozumienie, określone jako deklaracja wekslowa. Zgodnie z deklaracją wekslową, powódka miała prawo wypełnić ten weksel na sumę odpowiadającej wysokości zadłużenia istniejącego w dniu wypełnienia weksla, powiększoną o odsetki, opłatę skarbową i koszty dochodzenia należności z tego weksla. Strony porozumienia ustaliły, że powódka ma prawo opatrzyć weksel datą płatności według swego uznania, wzywając równocześnie pozwaną do wykupienia weksla listem poleconym na co najmniej siedem dni przed terminem płatności. Strony zgodnie ustaliły, że miejscem płatności weksla jest W. – miejsce aktualnej siedziby powódki.

Pozwany R. K. (1) poręczył weksel składając odpowiedni podpis na wekslu oraz podpisał się pod deklaracją wekslową jako poręczyciel weksla.

(dowód: weksel – k. 9, deklaracja wekslowa – k.10)

Dnia 10 sierpnia 2012 r. powódka złożyła oświadczenie o rozwiązaniu umowy na podstawie § 8 ust. 1 umowy z winy pozwanej spółki z dniem 31 sierpnia 2012 r., wzywając pozwaną spółkę do zapłacenia w terminie 7 dni sumy 88.204,37 zł, w tym:

- kwotę 40.204,37 zł tytułem zwrotu części wynagrodzenia za okres zaprzestania wykonywania działalności handlowej w lokalu, tj. od dnia 1 kwietnia 2012 r. do końca okresu rozliczeniowego umowy, tj. do dnia 31 sierpnia 2014 r. z powołaniem się na § 9 ust. 3 oraz § 4 ust. 1 i 3 umowy;

- kwotę 48.000,00 zł tytułem kary umownej za okres od daty rozwiązania umowy do dnia 31 sierpnia 2014 r. z powołaniem się na § 9 ust. 1 umowy.

(dowód: pismo – k. 36)

Dnia 2 października 2012 r. powódka wypełniła weksel na kwotę 88.204,37 zł, dopisując po nadruku „płatny” oznaczenie: (...) Bank (Polska) S.A. ul. (...) (...)-(...) W.”.

(dowód: weksel – k. 9, deklaracja wekslowa – k.10)

Pozwana spółka oraz pozwany R. K. (1) nie wykupili weksla i nie zapłacili określonej w pozwie sumy ani całości ani w części.

(bezsporne, dowody korespondencji przedprocesowej: pismo – k. 22 i n., pismo – k. 26 i n., pismo – k. 29)

Stan faktyczny w tak ustalonym zakresie nie był przedmiotem sporu między stronami i został potwierdzony dokumentami załączonymi do pozwu, w szczególności oryginałem weksla oraz kopiami odpowiednich dokumentów, których zgodności z oryginałem strony nie podważały. W takim stanie Sąd poczynił ustalenia faktyczne według treści dokumentów zgodnie z art. 245 k.p.c. z uwzględnieniem okoliczności bezspornych zgodnie z art. 229 i 230 k.p.c.

Rozpoznając zarzuty pozwanego R. K. (1) od nakazu zapłaty, Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Nakaz zapłaty podlega utrzymaniu w mocy w stosunku do pozwanego, gdyż pozwany odpowiada względem powódki wyłącznie na podstawie weksla, jako poręczyciel wekslowy, a pozwany nie dowiódł, aby weksel zawierał braki powodujące jego nieważność lub aby został wypełniony niezgodnie z porozumieniem.

Istotą ważnego weksla w rozumieniu ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe jest obowiązek jego bezwarunkowej zapłaty.

Zgodnie z art. 30 Prawa wekslowego, zapłatę weksla można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części.

Zgodnie z art. 31 Prawa wekslowego, poręczenie umieszcza się na wekslu albo na przedłużku, a poręczenie oznacza się wyrazem „poręczam” lub innym zwrotem równoznacznym i podpisuje je poręczyciel.

Zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył, a zobowiązanie poręczyciela jest ważne, chociażby nawet zobowiązanie, za które poręcza, było nieważne z jakiegokolwiek przyczyny z wyjątkiem wady formalnej.

Zgodnie z art. 103 Prawa wekslowego, przywołane przepisy Prawa wekslowego stosuje się do weksla własnego (weksel wystawiony przez osobę zobowiązaną do zapłaty weksla), jak również do poręczenia takiego weksla.

Zgodnie z art. 101 Prawa wekslowego, weksel własny powinien w szczególności zawierać oznaczenie miejsca płatności, jednakże – zgodnie z art. 102 Prawa wekslowego – brak oznaczenia miejsca płatności na wekslu własnym nie pozbawia dokumentu cech weksla i nie czyni weksla nieważnym.

Według przywołanych przepisów chybiony jest zasadniczy zarzut pozwanego co do nieważności weksla z przyczyny oznaczenia jego miejsca płatności nazwą i adresem banku. Podanie takich danych na wekslu było oczywiście niepotrzebnym uszczegółowieniem, skoro w rozumieniu przepisów prawa cywilnego wystarczającym oznaczeniem miejsca płatności jest wskazanie miejscowości. Jednakże, nawet gdyby przyjąć za pozwanym, że zapisanie nazwy i adresu banku nie wywołuje skutku w postaci oznaczenia miejsca płatności, jak również że taki zapis jest niezgodny z porozumieniem, ów brak i owa niezgodność nie czynią weksla nieważnym zgodnie z art. 102 Prawa wekslowego, zaś do ustalenia nieoznaczonego lub wadliwie oznaczonego miejsca płatności stosuje się domniemanie prawne ustanowione w tym przepisie.

Odnosząc się do drugiego z zarzutów pozwanego, tj. do zarzutu opartego na tzw. stosunku podstawowym, Sąd Okręgowy stwierdził, że pozwany oczywiście nie był stroną tamtego stosunku i nie był nawet poręczycielem umowy, stanowiącej treść stosunku podstawowego. W takim stanie, wyłączną podstawą faktyczną zobowiązania pozwanego jest fakt poręczenia weksla. Podstawę prawną odpowiedzialności pozwanego z tego tytułu stanowią przepisy ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe, określające przesłanki tej odpowiedzialności odmiennie od przesłanek odpowiedzialności z tytułu poręczenia w rozumieniu art. 876 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (k.c.).

W nauce prawa cywilnego (A. S.) zwraca się uwagę, że ustawa nie zawiera szczegółowych przepisów dotyczących odpowiedzialności poręczyciela wekslowego, a jego odpowiedzialność kształtuje się różnie i zależy od tego, za kogo poręczył. Podkreśla się, że odpowiedzialność poręczyciela wekslowego tylko formalnie opiera się na zobowiązaniu dłużnika głównego. Pod tym względem różni się ona zasadniczo od odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów prawa cywilnego o poręczeniu. Jeżeli sam dłużnik zostanie zwolniony od odpowiedzialności, rozciąga się to także na jego poręczyciela wekslowego. Tylko zwolnienie akceptanta od odpowiedzialności oznacza wygaśnięcie wszystkich zobowiązań wekslowych. Odpowiedzialność poręczyciela nie jest uzależniona od tego, czy z materialnego punktu widzenia istniało ważne zobowiązanie wekslowe dłużnika głównego. Jeżeli zobowiązanie to było nieważne (np. z powodu braku zdolności wekslowej dłużnika głównego lub sfalszowania jego podpisu), nie uchybia to ważności zobowiązania poręczyciela. Podkreśla się też, że zobowiązanie poręczyciela ma w istocie charakter samodzielny. Samodzielność zobowiązania poręczyciela przejawia się także w tym, że odpowiada on według treści dokumentu. Pozostaje to w zgodzie z formalizmem prawa wekslowego. Formalizm nie oznacza jednak, że poręczyciel odpowiada, chociaż w ogóle nie powstało zobowiązanie dłużnika głównego (np. trasat, za którego poręczył, nie podpisał weksla). O zarzutach przysługujących poręczycielowi wekslowemu rozstrzyga przepis art. 17 Prawa wekslowego, który w istotny sposób ogranicza ich zakres. Poręczyciel może jednak zawsze powołać się na to, że weksel jest nieważny. Dopuszczalne są także zarzuty wynikające z osobistych stosunków z danym wierzycielem wekslowym. Jeżeli poręczyciel położył swój podpis na wekslu in blanco, przepis art. 10 Prawa wekslowego rozstrzyga o zakresie przysługujących mu zarzutów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że poręczenie wekslowe (aval) jest instytucją odrębną od poręczenia cywilnego regulowanego przepisami k.c., dlatego też przepisy art. 876-887 k.c. nie mają tu zastosowania. Aval służy zabezpieczeniu zapłaty długu wekslowego i zabezpiecza tylko zobowiązanie wekslowe (art. 30 Prawa wekslowego), a nie wierzytelność ze stosunku podstawowego, stanowiącą podstawę wystawienia weksla. Oczywiście avalista poręcza zapłatę weksla jako długu konkretnego dłużnika wekslowego (art. 31 i art. 103 Prawa wekslowego). Wskazuje się, że zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył, co przy poręczeniu udzielonym na wekslu in blanco za wystawcę pozwala przyjąć, że do czasu puszczenia weksla w obieg, poręczyciel może powołać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2015 r., sygn. akt V CSK 713/14).

W orzecznictwie Sądu Apelacyjnego w Warszawie również zwrócono uwagę, że poręczyciel wekslowy nie jest stroną stosunku prawnego leżącego u podstaw wystawienia weksla gwarancyjnego. W takim wypadku podstawą oceny roszczeń posiadacza weksla (remitenta), w odniesieniu do poręczyciela wekslowego, może być wyłącznie zobowiązanie wekslowe (poręczenie wekslowe), mające abstrakcyjny charakter, niezależny od umowy łączącej go z osobą, za którą poręcza oraz od stosunku kazualnego, łączącego wystawcę z uprawnionym na podstawie weksla. Poręczenie wekslowe może być bowiem udzielone, chociażby pomiędzy poręczycielem, a wierzycielem wekslowym nie zachodził żaden

stosunek z zakresu prawa cywilnego. Jest ono przy tym nieodwołalne, bezwarunkowe i nie może być ograniczone terminem. Nie jest przy tym wykluczona możliwość podniesienia przez poręczyciela wekslowego zarzutów, które przysługują wystawcy weksła, lecz nie oznacza to, iż stosunek istniejący pomiędzy wystawcą, a posiadaczem weksła, może być podstawą oceny roszczenia skierowanego przeciwko poręczycielowi wekslowemu, opartego wyłącznie na wekslu. Wydanie wierzycielowi weksła stwarza domniemanie istnienia wiarygodności wekslowej, w wysokości sumy wekslowej. Ciężar dowodu przeciwko domniemaniu istnienia zobowiązania wekslowego (ciężar dowodu przeciwnego), tj. ciężar wykazania nieistnienia bądź nieważności zobowiązania wekslowego, czy też ciężar skutecznego podniesienia i wykazania zarzutu o charakterze formalnym, niweczącego roszczenie oparte na wekslu obciąża dłużnika, a więc poręczyciela wekslowego odpowiadającego z weksła. To na pozwanym spoczywa również ciężar dowodu w postępowaniu nakazowym zapoczątkowanym wniesieniem zarzutów od nakazu zapłaty, wydanego na podstawie weksła. W wypadku bowiem, w którym posiadacz weksła dochodzi swej należności od jego wystawcy, z którym posiadacza łączy inny jeszcze stosunek prawny, leżący u podstaw jego wystawienia, zakwestionowanie zobowiązania wekslowego może przenieść spór na płaszczyznę stosunku podstawowego, którego istnienie obowiązany jest wykazać wystawca weksła. Gdy jednak roszczenie posiadacza weksła skierowane jest przeciwko osobom zobowiązanym wyłącznie na podstawie weksła, obowiązek wykazania braku ważnego zobowiązania wekslowego obciąża zobowiązanego, według treści tego zobowiązania (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 kwietnia 2013 r., sygn. akt I ACa 1368/12).

W ustalonym stanie faktycznym powódka oczywiście nie dochodzi od pozwanego należności wynikających z samej umowy, lecz żąda zapłaty weksła z przyczyny poręczenia wekslowego, którego udzielił pozwany.

Pozwany mógł twierdzić i dowodzić, że w chwili wydania nakazu zapłaty lub w chwili zamknięcia rozprawy powódka nie miała żadnych wymagalnych wierzytelności względem pozwanej spółki. W szczególności mógł dowodzić, że umowa nie została zawarta lub że nie została rozwiązana, wreszcie, że pozwana spółka spełniła odpowiednie świadczenie ze skutkiem umorzenia wierzytelności zabezpieczonej wekslem. Udowodnienie każdej z tych okoliczności prowadziłoby do ustalenia, że powódka wypełniła weksel niezgodnie z porozumieniem lub że po wypełnieniu weksła zabezpieczona wierzytelność została zaspokojona i z tej przyczyny powództwo jest bezpodstawne.

Pozwany nie wykazał żadnej inicjatywy dowodowej we wskazanych kierunkach. Oczywiście chybiony jest ogólny zarzut pozwanego, jakoby dokumenty załączone do pozwu nie dowodziły nawet istnienia samej umowy między powódką a pozwaną. Treść odpowiedniej umowy oczywiście została udowodniona dokumentem załączonym do pozwu. Z pozostałych załączonych do pozwu dokumentów w sposób oczywisty wynika, że powódka wypełniła weksel wyłącznie z przyczyny dochodzenia rozliczeń z tytułu nienależytego wykonywania umowy przez pozwaną spółkę. W braku powołania przez pozwanego dowodów przeciwnych, jak również w braku dowodów na wykonanie odpowiedniej umowy lub na zapłatę przez pozwaną spółkę sumy dochodzonej na tej podstawie, oczywiście brak podstaw faktycznych do ustalenia przez Sąd Okręgowy, aby nastąpiło niezgodne z porozumieniem wypełnienie weksła co do sumy lub terminu płatności.

Zgodnie z art. 496 k.p.c., po przeprowadzeniu rozprawy obowiązkiem Sądu Okręgowego było wydanie wyroku, w którym nakaz zapłaty w całości lub w części utrzymuje się w mocy albo nakaz zapłaty uchyla się i orzeka się o żądaniu pozwu.

Z wyjaśnionych przyczyn, zarzuty podniesione przez pozwanego nie zostały uwzględnione jako podstawa do uchylecia nakazu zapłaty w stosunku do pozwanego R. K. (1) i jako podstawa do oddalenia powództwa. Dlatego Sąd Okręgowy utrzymał nakaz zapłaty w części co do tego pozwanego, tj. w części, w jakiej nakaz nie został wcześniej uchylony.

Sąd Okręgowy nie zawarł w wyroku odrębnego postanowienia o kosztach, albowiem zupełne rozstrzygnięcie w tym przedmiocie zawiera wydany i utrzymany w odpowiedniej części nakaz zapłaty. W wyniku wniesienia przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty powódka nie poniosła żadnych dodatkowych kosztów sądowych, jak również nie wniosła o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz zwrotu kosztów procesu ponad tę wysokość, która została określona w nakazie zapłaty. W takim stanie rzeczy, rozstrzygnięciem o kosztach procesu zgodnym z art. 108 § 1 zdanie

pierwsze w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. jest samo utrzymanie nakazu zapłaty w mocy w stosunku do pozwanego R. K. (1), co obejmuje koszty procesu zasądzone w nakazie zapłaty od tego pozwanego na rzecz powódki.

W takim stanie prawnym i na podstawie przywołanych przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

1. (...):

a) (...).

b) (...) R. K.,

2. (...)

(...)